

Ю. І. Кундієв

О. П. Яворовський

І. М. Сахарчук

В. Д. Парій

**БАТЬКО
І СИН**

ПІДГАЄЦЬКІ:

**ДВІ
ДОЛІ**

Ю. І. Кундієв
О. П. Яворовський
І. М. Сахарчук
В. Д. Парій

В. Я. Підгаєцький
(1889–1937)

БАТЬКО І СИН

ПІДГАЄЦЬКІ:

В. В. Підгаєцький
(1914–1991)

ДВІ ДОЛІ

ББК 63,3 (4 укр)
УДК 613 (092) 477
Б 28

*Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Державної установи «Інститут
медицини праці Національної Академії медичних наук України»,
протокол № 8 від 16.05.2012 р.*

Рецензенти:

Ф. Я. Ступак – доктор історичних наук, доцент;

С. О. Супрун – кандидат технічних наук, ст.н.с.

ЙнкардзвдіП .R .Я
(1889-1937)

Кундієв Ю. І., Яворовський О. П., Сахарчук І. М., Парій В. Д.

Б 28 **Батько і син Підгаєцькі: дві долі.** – Житомир: «Полісся», 2012. –
396 с.

ISBN 978-966-655-639-7

Книга присвячена видатним українським ученим, батькові і сину, професо-
рам Володимиру Яковичу і Володимиру Володимировичу Підгаєцьким, які по-
сідають вагомe місце в новітньому літопису вітчизняної науки: перший – у
галузі професійної гігієни, другий – металургійного виробництва.

У центрі уваги авторів – висвітлення не лише науково-творчої діяльності, а
й непростого життєвого шляху вчених, які жили і творили на різних етапах
бурхливого ХХ століття. Воно й поставило на їхніх долях символи з різними
знаками: «ворог народу» – на батьковій, «лауреат Сталінської премії» – на
синовій.

Книга призначена для фахівців двох галузей – медиків і металургів, а також
викладачів, аспірантів, студентів, усіх, хто цікавиться історією вітчизняної
медицини та металургії.

ББК 63,3 (4 укр)
УДК 613 (092) 477

© Ю. І. Кундієв,
О. П. Яворовський,
І. М. Сахарчук,
В. Д. Парій, 2012

ISBN 978-966-655-639-7

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА "Епоха в зеркале двух судеб"	5
Від авторів	7

ЧАСТИНА I

ВЧЕНИЙ-ГІГІЄНИСТ В. Я. ПІДГАЄЦЬКИЦЬ	11
--	----

Розділ 1. Соціально-економічні передумови становлення гігієни в Україні (кінець XIX – початок XX ст.)	12
---	----

Розділ 2. Професор В. Я. Підгаєцький: науковий злет, перерваний пострілом	41
--	----

2. 1. Лікар-педагог-вчений	42
----------------------------------	----

2. 2. У жорнах сталінського тоталітарного режиму	50
--	----

2. 3. Соловецький політ'язень	60
-------------------------------------	----

Розділ 3. Творчий і науковий спадок вченого	66
--	----

3. 1. Кафедра професійної гігієни Київського медичного інституту – перша на теренах колишнього СРСР	66
---	----

3. 2. Педагог-новатор	75
-----------------------------	----

3. 3. Директор Інституту фізичної культури ВУАН (1921–1929)	90
--	----

3. 4. Керівник першої у Східній Європі Київської дослідної станції з наукової організації праці (НОП) у сільському господарстві	105
---	-----

3. 5. Основні наукові положення вчення професора В. Я. Підгаєцького про НОП у сільському господарстві	120
---	-----

3. 6. Наукові рекомендації і практичні заходи з профілактики сільськогосподарського травматизму	137
---	-----

3. 7. Про значення раціонального харчування в умовах народногосподарської кризи та наслідків голоду 1921–1923 років в Україні	148
---	-----

Розділ 4. Закордонне наукове відрядження та участь В. Я. Підгаєцького в III Міжнародному конгресі з НОП у Римі	164
---	-----

Розділ 5. Документи. Матеріали. Програми. Підручники і монографії, що вийшли окремими виданнями. Деякі маловідомі праці. Фото	180
--	-----

Розділ 6. Бібліографія наукових праць В. Я. Підгаєцького	276
---	-----

Розділ 7. Кафедра гігієни праці і професійних захворювань НМУ імені О. О. Богомольця – школа вітчизняних вчених-гігієністів та лікарів-профілактів	286
--	-----

ЧАСТИНА II

ДОЛЯ РОДИНИ РЕПРЕСОВАНОГО ВЧЕНОГО-ГІГІЄНІСТА	301
Розділ 1. Дружина: "Я 27 років нічого не знаю про свого чоловіка..."	302

Розділ 2. Син "ворога народу" В. В. Підгаєцький – лауреат Сталінської премії СРСР	308
2. 1. Роки дитинства та юності	308
2. 2. Співробітник Інституту електрозварювання імені Є. О. Патона	319
2. 3. Творчі зв'язки з промисловим виробництвом	322
2. 4. Науково-теоретична та організаційна діяльність	331
2. 5. Розробка проблем гігієни праці у зварювальному виробництві	341
2. 6. Участь у міжнародному співробітництві	345

Розділ 3. Наукові праці та винаходи В. В. Підгаєцького	356
3. 1. Бібліографія монографічних праць	356
3. 2. Винаходи	357

Розділ 4. Спогади учнів про вченого-металурга	366
4. 1. <i>О. Г. Левченко.</i> Ми добрим словом згадуємо вчителя	366
4. 2. <i>Р. М. Шевчук.</i> Найдорожча людина	368
4. 3. <i>Я. Ю. Компан.</i> Сьогодні з належною повагою оцінюю його відповідь: "Тримайте м'яч у ногах..."	372

<i>Післямова</i>	<i>376</i>
------------------------	------------

<i>Використані джерела</i>	<i>378</i>
----------------------------------	------------

Наукове видання

Кундієв Юрій Ілліч
Яворовський Олександр Петрович
Сахарчук Іван Михайлович
Парій Валентин Дмитрович

**БАТЬКО
І СИН**

ПІДГАСЦЬКІ

**ДВІ
ДОЛІ**

Монографія

Редактор *Л. П. Якимчук*
Технічний редактор *Н. А. Сухова*
Обкладинка *Т. В. Шеканової*
Коректор *Г. П. Даниленко*

Комп'ютерний набір та верстка *Л. Д. Павленко*

Формат 60x84/16. Гарнітура Times New Roman.

Папір офсетний. Друк офсетний.

Ум. друк. арк. 23,02. Обл.-вид. арк. 25,6.

Тираж 500 прим. Зам. № 1008.

Віддруковано з готових оригінал-макетів
у Житомирському комунальному книжково-газетному
видавництві "Полісся".

10008, м. Житомир, вул. Шевченка 18а.

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру:
серія ЖТ № 5 від 26.02.2004 року.